

Naar een ongeremde interne markt

31 maart 2021

Inhoudstafel

Inhoudstafel	2
Executive summary	3
1 De oproep van de Belgische bedrijven	5
2 Verwezenlijking van de interne markt	6
2.1 BELANG VAN DE INTERNE MARKT EN HAAR ONBENUTTE POTENTIEEL.....	6
Voor de Europese Unie	6
Voor België	7
2.2 DE INTERNE MARKT VERDIEPEN	7
3 Resultaten van de raadpleging van de sectorfederaties	8
3.1 OMZETTING VAN EUROPESE REGELS EN PROBLEEM VAN GOLD-PLATING	8
De situatie in België	9
3.2 ANDERE REGLEMENTAIRE EN ADMINISTRATIEVE HINDERPALEN.....	9
3.3 HARMONISATIE VAN NATIONALE REGELGEVING VERDERZETTEN	10
3.4 GOVERNANCE VAN DE INTERNE MARKT	10
Better regulation	11
Openbare raadplegingen	12
Markttoezicht	12
Publicatie van normen.....	13
4 Reactie op de huidige werkzaamheden van de Europese Commissie	13
4.1 TOEGANG TOT INFORMATIE EN ADMINISTRATIEVE SAMENWERKING	13
4.2 TASKFORCE OVER DE IMPLEMENTERING VAN DE EU-REGELS.....	14
4.3 EX-POSTCONTROLES.....	15
4.4 PREVENTIEVE ACTIE VAN DE COMMISSIE.....	15
5 Impact COVID-19 op de werking van de interne markt	16
CC Europa & Internationaal	17

Executive summary

Naar een ongeremde interne markt

De **interne markt en haar vier fundamentele vrijheden** zijn een essentiële realiteit en een conditio sine qua non voor een **bloeiende en open Belgische economie**. De Belgische ondernemingen worden echter nog dagelijks geconfronteerd met (nieuwe) belemmeringen voor de intra-Europese handel in goederen en diensten.

Het VBO schuift een groot aantal van die belemmeringen naar voren in deze publicatie, die het resultaat is van kwalitatieve interviews met zijn sectoren. Het vraagt aan de bevoegde autoriteiten, op Europees en nationaal niveau, actie te ondernemen om daadkrachtig te reageren op de voortdurende versnippering van de interne markt en op het nationaal protectionisme. Daarvoor moet er gewerkt worden aan de belangrijkste problematieken:

- **Omzetting van de EU-wetgeving en ‘gold-plating’**

Een correcte en snelle omzetting van de Europese wetgeving is essentieel om een voorspelbaar en coherent normatief kader voor bedrijven en burgers te garanderen. Het is cruciaal dat België zijn inspanningen op dit gebied voortzet door de nefaste praktijk van ‘gold-plating’ te vermijden. Anders dreigt de concurrentiekracht van onze bedrijven een achterstand op te lopen op die van hun Europese concurrenten.

- **Bestaande regelgevende en administratieve obstakels**

Een groot aantal bestaande obstakels moet worden aangepakt, om de correcte werking van de interne markt te verbeteren. Het gaat dan bijvoorbeeld over bepaalde schendingen van het principe van wederzijdse erkenning of te formalistische procedures in diverse domeinen. Ook de dienstensector verdient bijzondere aandacht.

- **Harmonisatie van nationale regels**

We kunnen niet komen tot een optimale eengemaakte markt door alleen het bestaande acquis te respecteren en correct te implementeren. Waar nodig moeten ook nieuwe Europese regels worden aangenomen om bepaalde nationale bepalingen te harmoniseren. We denken daarbij in het bijzonder aan btw-procedures.

- **Governance van de interne markt**

Er is dringend nood aan een betere governance om ten volle van de voordelen van de interne markt te profiteren. Het ‘better regulation’-principe moet opnieuw prioritair worden, net zoals een beter toezicht op de toegang tot de Europese markt en transparantere openbare raadplegingen.

Naast die vier belangrijke domeinen, toont de recente actualiteit het belang aan van maximaal overleg tussen de nationale overheden in crisisperiodes.

Door een beter overleg op alle niveaus zouden heel wat obstakels van vandaag vermeden of verholpen kunnen worden. De coronacrisis toonde aan hoe gevaarlijk niet-overlegde maatregelen kunnen zijn voor onze onderling afhankelijke economieën. Het is dus cruciaal om elke vorm van protectionisme te vermijden.

De goede werking van de interne markt en haar verdere uitdieping moet (opnieuw) het politieke thema van de komende jaren worden. Het is een win-winambitie, waar iedereen baat bij heeft. Het VBO hoopt dan ook om in het strategisch rapport van de Europese Commissie dat voor eind april 2021 werd aangekondigd die nieuwe filosofie en een antwoord op de vele belemmeringen terug te vinden.

1 De oproep van de Belgische bedrijven

Het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) staat achter de voortzetting van het historische economische integratieproces in Europa gelet op de vele positieve effecten ervan voor zijn economie en op de waarden en principes die erachter schuilgaan.

De Europese Unie moet de **interne markt voor goederen en diensten verder uitdiepen**, en dat zowel in de reële als in de digitale economie. Ze moet de goede werking van de interne markt en het respecteren van het vrij verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal (de vier vrijheden) - ten bate van de burgers en de bedrijven - beter garanderen. De conforme en homogene toepassing van de wetgeving moet het mogelijk maken versnippering van de regelgeving op nationaal niveau en intern protectionisme tegen te gaan. De hoofddoelstelling is om een 'level playing field' (gelijk speelveld) en eerlijke concurrentie tussen de Belgische en Europese ondernemingen te garanderen.

Bovendien zijn verdere stappen nodig om de kapitaalmarktenunie te creëren. De integratie van kapitaalmarkten zal de financiële grensoverschrijdende stromen in Europa versterken. De verbeterde toegang tot een divers aanbod aan complementaire financieringsbronnen zal zowel de productieve investeringen als de economische groei ondersteunen. Dat zal de Unie, en de eurozone in het bijzonder, weerbaarder maken tegen asymmetrische schokken.

Ondanks de niet-aflatende inspanningen sinds haar oprichting, blijft de interne markt op talrijke obstakels stuiten, waardoor ze nog steeds niet tot volle wasdom is gekomen en onze ondernemingen er nog niet ten volle de vruchten van plukken.

Naar aanleiding van de publicatie door de Europese Commissie van het [Langetermijnactieplan voor een betere uitvoering en handhaving van de regels inzake de eengemaakte markt](#) (gepubliceerd op 10 maart 2020), wilde het VBO zijn engagement voor de interne markt opnieuw bevestigen en in het bijzonder voor het in de praktijk brengen ervan ten dienste van bedrijven. Om bij te dragen aan het werk van de Europese instanties heeft het VBO een reeks kwalitatieve interviews afgenomen bij zijn sectorfederaties over de huidige toestand van de eengemaakte markt. Dankzij die brede raadpleging konden tal van aanhoudende belemmeringen worden geïdentificeerd waarmee de Belgische economische actoren nog steeds geconfronteerd worden.

Die raadpleging dateert van voor de COVID-crisis. Tijdens die crisis kregen onze bedrijven echter te maken met meerdere bijkomende obstakels, en dat als gevolg van de vele ongecoördineerde nationale maatregelen, soms met een duidelijke protectionistische inslag. Die situatie had een sterke impact op het vrij verkeer van goederen en de professionele mobiliteit (bijvoorbeeld grens- of seizoensarbeiders).

In het licht van die vaststellingen moedigt het VBO, via deze publicatie, de Belgische en Europese overheden dan ook sterk aan om **prioriteit te maken van de daadwerkelijke implementering van de regels voor de interne markt, en om de verdere eenmaking vastberaden en daadkrachtig te voltooien**. Die prioriteit moet deel uitmaken van de relancestrategieën in het kader van corona.

2 Verwezenlijking van de interne markt

Bij een enquête voor het [VBO-memorandum](#) in de aanloop naar de Europese verkiezingen van mei 2019, wezen 250 Belgische CEO's de interne markt aan als tweede sterkte van de EU, maar de versnippering ervan als tweede zwakte van de Unie.

2.1 BELANG VAN DE INTERNE MARKT EN HAAR ONBENUTTE POTENTIEEL

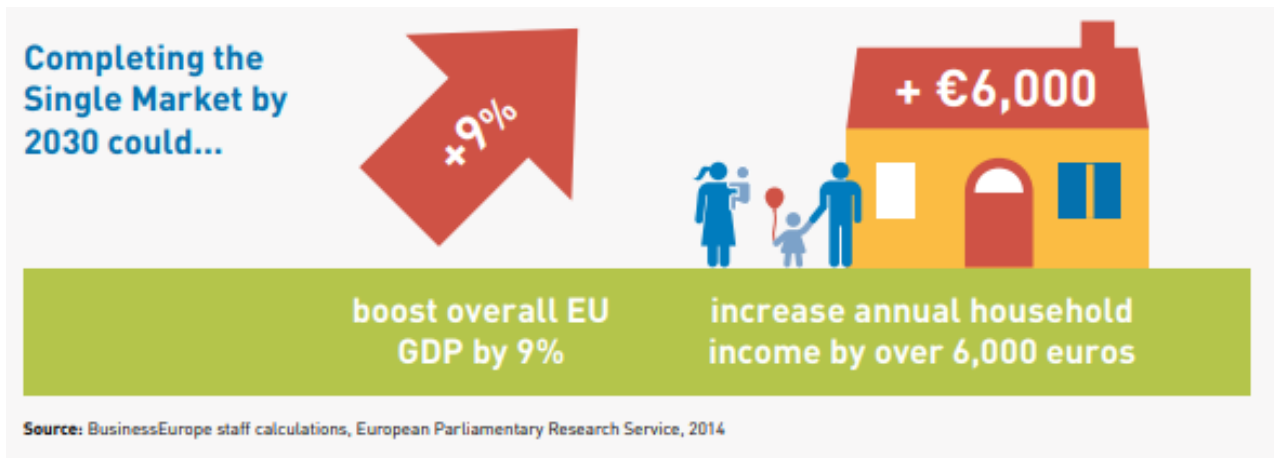
Voor de Europese Unie

De interne markt van de Europese Unie die in 1958 tot stand kwam met het Verdrag van Rome, is de hoeksteen van de Europese eenwording. Deze ruimte zonder binnengrenzen, met vrij verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal, is **een van de belangrijkste economische motoren van ons continent**. Met 21 miljoen ondernemingen en meer dan 450 miljoen consumenten (EU27) heeft de eengemaakte markt geleid tot een vermindering van de handelskosten (douaneheffingen, wisselkoers in de eurozone enz.) en een toename van de productiviteit. Dat levert de lidstaten van de Unie jaarlijks ongeveer 427 miljard euro winst op ([Europese Commissie, 2020](#)). **De interne markt is essentieel voor het concurrentievermogen van de Europese Unie en haar bedrijven.**

Sinds haar realisatie in 1993 naar aanleiding van de Europese Eenheidsakte, heeft de geleidelijke opbouw van de eengemaakte markt, met de vier fundamentele vrijheden die ze waarborgt, geleid tot een aanzienlijke toename van de intra-Europese handel. En die toename droeg volgens [berekeningen](#) van het Europees Parlement (2018) op haar beurt bij aan de creatie van 2,8 miljoen banen.

De eengemaakte markt kwam tot stand door talrijke belemmeringen voor het vrij verkeer van goederen, diensten, kapitaal en werknemers stap voor stap weg te werken. Het ging onder meer om fysieke, technische, administratieve en fiscale hindernissen binnen de Unie. In 2015 waren volgens de [Europese Commissie](#) de belemmeringen op regelgevend gebied voor 80% van de industriële producten weggewerkt. Die integratie kreeg concreet vorm door de nationale wetgevingen op elkaar af te stemmen en een gemeenschappelijk juridisch kader op te zetten. Dat laatste houdt onder meer het principe in van de wederzijdse erkenning van nationale criteria, dat naast het harmoniseringsproces van de wetgevingen de grondslag voor de interne markt vormt.

De definitieve voltooiing van de eengemaakte markt tegen 2030 zou een jaarlijkse groei van het bbp van de Unie mogelijk maken van 9% en van het gezinsinkomen van meer dan [6000 euro](#). Volgens het actieplan van maart 2020 van de Europese Commissie zouden een sterkere integratie en een efficiëntere werking van de eengemaakte markt kunnen zorgen voor een **bijkomende groei van 183 tot 269 miljard euro per jaar op het vlak van industrieproducten, en van 338 miljard euro in de dienstensector, samen goed voor een toename van het bbp van de Unie van 12%**. Een van de belangrijkste prioriteiten van de Europese ondernemingen voor de interne markt is een verbetering van de huidige wetgeving en de effectieve invoering ervan.

Voor België

De eengemaakte markt heeft een ingrijpende economische impact voor open economieën zoals de Belgische, met een buitenlandse handel die meer dan 80% van het bbp vertegenwoordigt. De grote meerderheid van de producten wordt verhandeld met landen die deel uitmaken van de interne markt. Volgens een [studie](#) uit 2019 van de Europese Commissie zou ons nationaal bbp zonder toegang tot de interne markt naar schatting met 18% terugvallen, en de werkgelegenheid met 3,4%. De Belgische economie is [een van de sterkst geïntegreerde](#) in de interne markt van de Europese Unie. 43,2% van het Belgische bbp (2018) hangt af van de intra-Europese handel van goederen (in- en uitvoer). Daarmee zit ons land ver boven het Europese gemiddelde van 20% (2018). De integratie op het vlak van diensten bedraagt 16,6% van het nationale bbp, ook dat is veel meer dan het EU-gemiddelde van 7,4%.

Maar in 2020 keek België aan tegen een 'omzettingsdeficit' van Europese richtlijnen van 0,8%. Dat is een duidelijke verbetering in vergelijking met 2019 (1,3%), maar het is nog altijd meer dan het EU-gemiddelde van 0,6%. Met een conformiteitsdeficit van 0,9% haalt België dan weer een redelijke score op het vlak van zijn Europese omzettingen.

2.2 DE INTERNE MARKT VERDIEPEN

De strategie voor de interne markt die in de [Mededeling van de Europese Commissie](#) van oktober 2015 werd uitgestippeld, en in 2020 werd ondersteund door de [toespraak](#) over de staat van de Unie van Ursula von der Leyen, gaf het startsein voor een verbeteringsproces van de werking van de markten voor producten en diensten, met gerichte maatregelen op drie belangrijke gebieden: (1) mogelijkheden creëren voor consumenten, professionals en ondernemingen; (2) de modernisering en innovatie die Europa nodig heeft, aanmoedigen en mogelijk maken; en (3) een praktische uitvoering waarborgen die consumenten en ondernemingen dag aan dag ten goede komt. Bij die strategie hoorden een digitaal luik en een aanzienlijk wetgevend programma om een digitale eengemaakte markt tot stand te brengen. Naast de vier basisvrijheden wordt ook het vrij verkeer van gegevens binnen de Unie een economische vector voor de toekomst.

De interne markt is ook een centraal onderdeel van de [Strategische agenda 2019-2024](#) van de Europese Raad, die werd voorgesteld bij de afsluiting van de Top van 20 juni 2019. De Europese Raad vraagt te werken aan een meer geïntegreerde aanpak die alle betrokken beleidsdomeinen

en dimensies met elkaar verbindt, om de eengemaakte markt met haar vier vrijheden te verdiepen en te versterken en tegelijk een industriebeleid uit te werken.

Het gaat zeker niet om baanbrekende projecten, maar ze kregen opnieuw een politieke dynamiek met de start van een nieuwe Europese legislatuur en moesten een zware ‘stresstest’ doorstaan tijdens de COVID-19-crisis. Vooral de nationale antwoorden op de gezondheids crisis hebben de fragiliteit van de eenheidsmarkt blootgelegd en de grote onderlinge afhankelijkheid tussen Europese bedrijven en economieën onderstreept. Protectionistische reflexen en nationale barrières brachten het vrij verkeer van goederen, diensten en werknemers tijdelijk in het gedrang. De hernieuwde belangstelling voor de interne markt zal uit die crisis lessen moeten trekken en er alles aan moeten doen om de aanbevelingen van het Actieplan van maart 2020 te volgen.

3 Resultaten van de raadpleging van de sectorfederaties

3.1 OMZETTING VAN EUROPESE REGELS EN PROBLEEM VAN GOLD-PLATING

Het bestaan van Europese wetgeving betekent nog niet dat er al een volmaakte interne markt is. Zo worden de meeste Europese regels voor de interne markt omgezet in nationaal recht en toegepast door de nationale actoren, dus de lidstaten. Het wetgevend instrument daarvoor zijn richtlijnen, die de lidstaten de mogelijkheid geven om tijdens de invoeringsfase nationale wetten in te voeren of te behouden en, in bepaalde gevallen, verder te gaan dan wat de Europese wetgeving oplegt (dat is het zogenaamde fenomeen van ‘gold-plating’). De richtlijn bepaalt een verplicht resultaat, maar laat de nationale overheden de middelen kiezen om dat te behalen.

Gold-plating

Gold-plating is het fenomeen waarbij lidstaten verder gaan dan de vereisten van de Europese wetgeving wanneer zij deze omzetten in nationaal recht of wanneer zij deze toepassen.

Een richtlijn dient heel vaak om tot een consensus onder de lidstaten te komen, maar het gebruik van die richtlijnen, en vooral wanneer ze optionele clausules bevatten, kan tot rechtsonzekerheid en fragmentatie leiden. Geschillen in dat verband kunnen aanhangig gemaakt worden bij het Hof van Justitie van de EU. Dat kan dan zijn eigen interpretatie opleggen, die vaak ingaat tegen de oorspronkelijke wil van de lidstaten. De EU gebruikt nog te vaak richtlijnen en laat daarbij te veel vrijheid aan de lidstaten. Dat is de reden waarom nationale wetgevingen nog grote verschillen vertonen, die op hun beurt een ‘natuurlijke’ hindernis vormen voor de ontwikkeling van de Europese activiteiten.

De flexibiliteit die de richtlijn toelaat, kan ertoe leiden dat hindernissen die de Europese wetgeving uit de weg heeft geruimd, gewoon in een andere gedaante weer opduiken. Door in de uitvoeringswetgeving bijkomende nationale verplichtingen op te nemen kunnen bevoegde overheden verder gaan dan de verplichtingen die Europa oplegt. De motivering achter dat fenomeen varieert van een ongeïnformeerde nationale aanpak tot vermomd protectionisme.

De situatie in België

Het VBO juicht de inspanningen toe die België levert om het omzettingsdeficit van Europese wetgeving weg te werken. Volgens het [Single Market Scoreboard](#) bedraagt dat nu 0,8%, tegenover 1,3% in het vorige rapport. Maar dat is nog altijd meer dan het EU-gemiddelde (0,6%). Het VBO roept dus op om **nog meer inspanningen** te leveren. Tot onze vreugde lijkt de nieuwe regering-De Croo die ambitie te delen, aangezien de bevoegde minister ze heeft opgenomen in haar beleidsverklaring.

Een andere kwestie die al vaker op tafel kwam, is het risico op een verschillende omzetting van de Europese wetgeving door de regionale entiteiten in België. Ook **een intra-Belgische fragmentering van de 'interne markt'** moet tot elke prijs worden vermeden.

België maakt zich ook schuldig aan **gold-plating**, waardoor Belgische ondernemingen concurrentienadeel ondervinden tegenover hun Europese concurrenten. De positie van Belgische ondernemingen op de interne markt wordt dus niet alleen beïnvloed door de Europese wetgeving, maar ook door beslissingen van nationale politieke overheden, zowel op federaal als op regionaal niveau, en door procedures van (nationale) controleorganen.

Door de centrale ligging van ons land in het continent kan zelfs een beperkt volume aan bijkomende vereisten onze nationale actoren sterk benadelen. Maar nationale maatregelen die bovenop de Europese eisen worden genomen om de consumenten of de volksgezondheid beter te beschermen moeten, ter herinnering, absoluut grondig gerechtvaardigd worden door de binnenlandse situatie en in verhouding blijven tot het beoogde doel.

Vandaag krijgen verschillende economische sectoren in België te maken met een uiteenlopende omzetting van de Europese regels. Gevallen van Belgische gold-plating duiken op in verschillende subsectoren zoals voedingsverpakkingen of etikettering van chemische stoffen. Daarom **betreurt het VBO sterk het gebrek aan duidelijke inzet in het federale regeerakkoord om niet langer aan gold-plating te doen**, die de concurrentiepositie van onze ondernemingen aantast.

Bv.: Ondanks het bestaan van het CE-logo en het principe van wederzijdse erkenning, gebruiken de lidstaten nog altijd bijkomende nationale labels. Zo heeft Frankrijk zijn RGE-label, dat vrij gemakkelijk te verkrijgen is voor Franse ondernemingen, maar minder voor andere Europese spelers. Andere lidstaten werken naast het CE-logo bijkomende regels uit en creëren hun eigen nationale labels. Zo vragen Duitse handelaars bijkomende attesten betreffende het gebruik van formaldehyde en verzetten ze zich tegen de Europese testmethode. De Belgische beleidsmakers hebben op hun beurt beslist om bijkomende verplichtingen in te voeren naast de Europese milieu-impactindicatoren (CEN): de CEN+-indicatoren.

Bv.: Sinds de Europese Commissie een opmerking maakte bij de Belgische omzetting van de Europese verordening betreffende hout (verordening 995/2010), is de slinger doorgeslagen wat betreft controles. Die zijn nu zo streng dat ze zorgen voor een concurrentienadeel ten opzichte van onze buurlanden. Bovendien zijn ze onvoldoende efficiënt, want ze gebeuren bijna uitsluitend bij de grote spelers, in plaats van doelgericht te werken op basis van een objectieve risicoanalyse.

3.2 ANDERE REGLEMENTAIRE EN ADMINISTRATIEVE HINDERPALEN

Naast het probleem van de correcte omzetting van Europese regels blijven er vandaag nog **te veel handelsbelemmeringen tussen de Europese landen** die tot de interne markt behoren. Zo treden lidstaten vaak het principe van wederzijdse erkenning met de voeten. Ook hindernissen in belangrijke domeinen zoals diensten, digitale markten, energie, financiën en transport dragen bij

tot een fragmentering van die interne markt. Bovendien worden bepaalde muren opgetrokken of in stand gehouden om protectionistische redenen. Die werken in hun eigen lidstaat de deelname van andere Europese en dus ook Belgische ondernemingen tegen.

Wederzijdse erkenning

Het principe van wederzijdse erkenning garandeert de markttoegang voor goederen die niet of slechts gedeeltelijk onder de harmonisatiewetgeving van de EU vallen. Het garandeert dat elk goed dat rechtmatig in de handel is gebracht in een lid van de EU ook in een ander kan worden verkocht, zelfs als dat niet volledig aan de technische voorschriften van dat andere land beantwoordt (met uitzonderingen op het vlak van openbare veiligheid, volksgezondheid of leefmilieu).

De hervormingen zijn vooral cruciaal in de **dienstensector**, goed voor 70% van de EU-economie en met een groot, nog **niet aangeboord potentieel**. Het gaat om essentiële sectoren zoals transport, bouw, financiële en tal van andere diensten, die gebukt gaan onder een ontoereikende integratie. De lidstaten moeten de administratieve formaliteiten vereenvoudigen waar het gaat om vestiging, grensoverschrijdend dienstaanbod en -verlening. Ze moeten ondernemingen ook informeren over hoe ze de Europese wetgeving moeten uitvoeren.

Een ander probleem is de **btw-regeling**. Een aantal lidstaten gebruikt zeer formalistische procedures wat betreft de terugstorting van btw. Zo kan het gaan om een verplichting om alle communicatie in de nationale taal te voeren of formaliteiten die vaak moeten worden herhaald (bv. voor de te verstrekken documenten ...). Die manier van werken kan buitenlandse ondernemingen ontmoedigen zodat ze hun pogingen om terugbetaling te verkrijgen opgeven. Er is dus duidelijk nood aan een harmonisatie van de btw-procedures.

De verschillen in nationale wetgeving en de moeizame toegang tot duidelijke informatie (over aansprakelijkheid, wettelijke normen of de lokale verzekeringsmarkt) vormen bijvoorbeeld ook voor adviesbureaus met buitenlandse ambities een aanzienlijke belemmering.

3.3 HARMONISATIE VAN NATIONALE REGELGEVING VERDERZETTEN

Omdat ze binnen de Europese markt nog altijd te kampen hebben met hindernissen - van reglementaire of administratieve aard, of als gevolg van het fenomeen van gold-plating - groeit bij bepaalde activiteitensectoren de vraag naar nieuwe Europese wetten met het oog op **harmonisatie van nationale kaders**. Voorwaarde is dat vooraf een grondige impactanalyse gebeurt. Nieuwe wetten moeten alle garanties bieden voor een 'better regulation', en altijd in overleg met de betrokken sectoren tot stand komen.

3.4 GOVERNANCE VAN DE INTERNE MARKT

Bovenop de moeilijkheden die het gevolg zijn van de hierboven vermelde problemen, kan ondoeltreffende governance ook bijdragen tot het ontstaan van belemmeringen voor onze ondernemingen.

Better regulation

Naast de noodzaak om de bestaande Europese wetgeving te herzien en te vereenvoudigen of, waar nodig, er nieuwe in te voeren, wijzen de ondernemingen nog op een aantal andere pijnpunten in de interne werking van de Europese instellingen. In het kader van het initiatief 'better regulation' probeerde de Commissie-Juncker om het beleid en de regelgeving in Europa te verbeteren door een aantal doelstellingen op te leggen: een open en transparante besluitvorming, meer inspraak van burgers en belanghebbenden, ook ondernemingen, tijdens het besluitvormings- en wetgevend proces, en een EU-beleid gebaseerd op objectieve gegevens, met zo min mogelijk regeldruk voor de ondernemingen, burgers en openbare besturen. In dat opzicht is het **essentieel dat de Commissie-von der Leyen dat programma voortzet en verder uitwerkt**, zoals onlangs aangekondigd in een update van het werkprogramma als gevolg van de gezondheidscrisis. **Het VBO betreurt dan ook het opeenvolgende uitstel** van de 'Communication on Better Regulation' van de Commissie (waaronder met name de toepassing van het 'one in, one out'-beginsel).

Better regulation

'Better regulation' betekent dat het beleid en de wetgeving van de EU zo worden opgevat dat ze hun doelstellingen tegen optimale kostprijs bereiken. Betere wetten maken betekent niet reglementeren of dereglementeren. Het is een werkwijze die ernaar streeft dat politieke beslissingen op open en transparante wijze worden voorbereid, op basis van de beste beschikbare gegevens en steunend op de deelname van onder meer de economische wereld. Dat is nodig om te garanderen dat initiatieven van de Unie de algemene principes van subsidiariteit en proportionaliteit naleven, en dat ze een echte meerwaarde bieden. Het gaat niet om meer of minder regels, maar om betere.

Door het grote aantal wetten die onder de Commissie-Juncker werden aangenomen, vertoont een deel van de regelgeving kwalitatieve lacunes. Bovendien hebben de ondernemingen door de snelheid waarmee Europese wetgeving wordt ingevoerd vaak onvoldoende tijd om zich aan het nieuwe kader aan te passen. Dat systeem kan de kwaliteit van de Europese wetgeving aantasten en voor instabiliteit zorgen op administratief niveau. Verder leidt het tot **onvoldoende aandacht voor de effectieve toepassing van reeds bestaande wetgeving**, terwijl dat meer prioriteit moet krijgen. Meer bepaald worden herzieningen van de Europese wetgeving meestal te snel uitgevaardigd, zodat ze al lopende zijn terwijl de gevolgen van de nieuwe wetgeving nog niet volledig merkbaar zijn.

Zo werd begin dit jaar een voorstel tot herziening van de NIS richtlijn (Network and Information Security, 2016/1148) ingediend, terwijl die pas in 2019 is omgezet in Belgische wetgeving en de implementatie ervan nog niet op punt staat. In juni 2020 vond dan weer een herziening plaats van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG of GDPR), terwijl die pas midden 2018 was ingevoerd. Ook andere herzieningen van Europese wetgeving, zoals de detacheringsrichtlijn (96/71 en 2014/67) of de richtlijn betreffende overheidsopdrachten (2014/24), kwamen er te snel, zodat er onvoldoende tijd was om de uitwerking ervan volledig op punt te stellen.

Soms zijn er contradicties of overlappings in de verschillende wetgevende teksten. De herzieningsprocedures geven geen mogelijkheid om fouten op het vlak van kwaliteit efficiënt te verhelpen: ofwel kiest men eerder voor snelle oplossingen ('quick fixes') dan voor een grondige

procedure, ofwel wordt de procedure zo snel na de invoering opgestart dat men nog geen volledig beeld heeft van de impact van de wetgeving.

Een andere lacune in het wetgevingsproces van de Europese Unie is het gebrek aan transparantie bij het uitwerken van de **gedelegeerde handelingen en uitvoeringsbesluiten** (het vroegere 'comitologie'). Die instrumenten, bedoeld om richtlijnen/verordeningen aan te passen (gedelegeerde handelingen) of om de uniforme toepassing ervan te garanderen (uitvoeringsbesluiten), worden opgesteld na de oorspronkelijke rechtshandeling en kunnen een enorme impact hebben op het eindresultaat en op de effectieve tenuitvoerlegging in de praktijk. Niettemin is die cruciale fase in het besluitvormingsproces minder transparant dan de initiële procedure en voldoet ze dus ook minder aan de 'better regulation'-aanpak. Er is nood aan meer democratische controle rond het werk van expertengroepen die zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van lidstaten (comités), en aan dialoog met de betrokken economische actoren. Enkel zo kunnen we komen tot een kwalitatief resultaat dat beantwoordt aan de doelstellingen en middelen die werden vooropgesteld in de procedure.

Openbare raadplegingen

De **timing en organisatie** van de openbare raadplegingen van de Commissie blijven suboptimaal. Bepaalde raadplegingen van de Commissie bij de sectoren vinden bijvoorbeeld plaats tijdens de zomermaanden of in de kerstperiode, wanneer bedrijven minder middelen hebben om er tijd aan te besteden. Dat was opnieuw in zekere mate het geval tijdens de COVID-crisis. Omdat die procedure voor de belanghebbenden het moment bij uitstek is om input te geven bij het wetgevend proces, kan daar beter rekening mee worden gehouden. Bovendien werken de formulieren te vaak met **gesloten** (en soms zelfs sturende) **vragen** die het antwoord in een bepaalde richting duwen. Het aantal lettertekens is beperkt, zodat details en nuance verloren gaan. Tot slot is het essentieel om bij de analyse van de resultaten effectief rekening te houden met de **representativiteit** van de respondenten. Een individuele respondent mag niet hetzelfde gewicht hebben als een organisatie met duizenden leden.

Markttoezicht

Nog een zwak punt van de Europese interne markt is dat het markttoezicht nog altijd uitsluitend onder de exclusieve bevoegdheid van de lidstaten valt. Een **doeltreffend markttoezicht is essentieel** om te vermijden dat niet-conforme producten op de markt komen, en dus om zowel consumenten als bedrijven te beschermen. Maar de huidige **versnippering** gaat net tegen die doelstelling in (ter herinnering: dat toezicht berust bij meer dan 500 nationale/regionale/lokale actoren): de procedures en frequentie verschillen van lidstaat tot lidstaat, de nationale budgetten zijn beperkt zodat bepaalde diensten onvoldoende zijn uitgebouwd. Dat leidt tot **lacunes in het Europese netwerk**, die ervoor zorgen dat niet-conforme producten toch hun weg vinden naar de Europese markt en zo de creatie van een level playing field in de weg staan. Verder moeten de toezichtcontroles van de Belgische markt beter worden verdeeld: ook hier zijn de meeste inspecties toegespitst op de grote ondernemingen, in plaats van gebaseerd te zijn op een objectieve risicoanalyse.

Bv.: Het Europese systeem voor registratie, evaluatie en autorisatie van chemische stoffen - REACH - wordt nog altijd niet voldoende doeltreffend toegepast. De aanwezigheid van niet-conforme producten, ook afkomstig uit derde landen, op de interne markt, brengt niet alleen het level playing field voor de Europese ondernemingen in het gedrang, maar ook de veiligheid van de

consumenten. Een betere toepassing van REACH is noodzakelijk om niet-conforme producten buiten te houden. Hier kan de Unie een rol spelen door meer in te zetten op de mogelijkheden en kennis van de organen voor markttoezicht, die tot op vandaag een nationale bevoegdheid zijn.

Publicatie van normen

Tot slot kan de tijd die nodig is om **geharmoniseerde normen** te publiceren in het Publicatieblad van de Europese Unie, hoge kosten met zich meebrengen voor ondernemingen in innoverende sectoren. Omdat die ondernemingen in afwachting van publicatie van de Europese normen hun activiteiten niet kunnen stopzetten zonder marktaandeel te verliezen, zullen ze zich in eerste instantie afstemmen op de huidige internationale normen. Maar dat betekent dat ze, wanneer de normen uiteindelijk worden gepubliceerd, vaak een tweede interne hervorming moeten opstarten met extra administratiekosten tot gevolg.

4 Reactie op de huidige werkzaamheden van de Europese Commissie

De maximale benutting van het economische potentieel van de interne markt zal niet alleen door nieuwe Europese wetgeving gerealiseerd worden. De verdere integratie en de goede werking van de gemeenschappelijke markt worden niet gerespecteerd en toegepast volgens de regels. De **daadwerkelijke uitvoering van het acquis communautaire** is een van de prioriteiten van de Belgische ondernemingen.

Het VBO is dus enthousiast over het Actieplan van de Europese Commissie (maart 2020) met als doel een betere toepassing en naleving van de regels van de eengemaakte markt, alsook het wegwerken van de belemmeringen die voortkomen uit inbreuken op het Unierecht. Dat actieplan is gebaseerd op een vernieuwd partnerschap tussen de lidstaten en de Commissie, in het kader van hun gedeelde verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de regels voor de eengemaakte markt correct toegepast en nageleefd worden. Het VBO zal dan ook bijzondere aandacht besteden aan het toekomstige **strategisch rapport van de Commissie**, dat onder meer een beoordeling zal bevatten van de opvolging van het Actieplan.

4.1 TOEGANG TOT INFORMATIE EN ADMINISTRATIEVE SAMENWERKING

Het Actieplan moet leiden tot een **betere kennis van de regels voor de eengemaakte markt**. Een document met richtlijnen over de implementering van de [Dienstenrichtlijn](#) van 2006 kan relevant zijn voor de nationale wetgever in België. Toegang tot informatie over de geldende wetgeving in andere lidstaten blijft een pijnpunt voor elke onderneming die goederen of diensten binnen de Unie wil exporteren. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de toegang tot alle noodzakelijke informatie via één digitale toegangspoort (Single Digital Gateway), teneinde de grensoverschrijdende handel te vereenvoudigen.

De verschillende initiatieven moeten gepaard gaan met duidelijke systemen voor uitwisseling van informatie tussen nationale overheden, onder meer over de nationale wetgeving of over het resultaat van controles of inspecties. Het is een cruciale voorwaarde om het **wederzijds vertrouwen** te versterken. Dat is immers nog te vaak zoek, vooral waar het gaat om het vrij verkeer van diensten. Zo heeft de **tijdelijke detachering van werknemers** in een andere lidstaat, een van de vormen van beroepsmobiliteit in Europa (zelf een van de pijlers van de interne markt),

nog te vaak te lijden onder protectionistische maatregelen van bepaalde lidstaten. Bovendien hebben ondernemingen vaak moeilijk toegang tot officiële informatie over onder meer de loon- en arbeidsvoorwaarden in de lidstaten. Een vastberaden optreden van de Commissie en gerichte initiatieven van de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) zouden derhalve de situatie kunnen verbeteren door een volwaardig level playing field te garanderen (beschikbaarheid van correcte informatie) en een aantal hardnekkige anomalieën in de regelgeving definitief uit de weg te ruimen.

De Europese Commissie heeft vragen bij de capaciteit en de administratieve praktijken van de lidstaten en stelt online administratieve oplossingen voor, naast antwoorden op tekorten of onverenigbaarheden op nationaal niveau.

Maar voor het VBO is de **coördinatie** tussen de Commissie en de nationale administraties **ontoereikend**. Er zijn onder meer problemen door een tekort aan personeel en aan deskundigheid op nationaal, regionaal en lokaal niveau. Anderzijds is het Verbond tevreden met de invoering van een nauwere coördinatie tussen de overheden voor markttoezicht binnen de Unie, in de vorm van een EU Product Compliance Network. Het Internal Market Information-systeem (IMI) moet de standaard worden voor administratieve samenwerking onder nationale overheden. De Europese wetten, onder meer op het vlak van controle, moeten immers in België en de andere lidstaten op dezelfde manier worden ingevoerd, om de concurrentiepositie van de Belgische ondernemingen intact te houden.

Internal Market Information System (IMI)

Het Internal Market Information System (IMI) is een beveiligd en meertalig online instrument voor de uitwisseling van informatie tussen overheden die betrokken zijn bij de praktische invoering van het gemeenschapsrecht. Het IMI helpt overheden om hun verplichtingen van grensoverschrijdende administratieve samenwerking te vervullen in tal van actiedomeinen van de interne markt.

4.2 TASKFORCE OVER DE IMPLEMENTERING VAN DE EU-REGELS

Om de uitvoering van het acquis communautaire te verbeteren, werd een taskforce (**Single Market Enforcement Task Force** of **SMET**) gecreëerd, die is samengesteld uit vertegenwoordigers van de lidstaten en van de Commissie en ervoor moet zorgen dat de regels van de eengemaakte markt worden gerespecteerd. Het VBO is tevreden met de oprichting van die taskforce, die de kwestie van de interne markt naar een hoger niveau tilt en die nu al de eerste formele vergaderingen heeft gehad. Het benadrukt echter ook dat het belangrijk is om snel komaf te maken met de voornaamste belemmeringen voor de interne markt, beschreven in deze publicatie, om tot concrete resultaten te komen. De huidige gezondheids crisis en de genomen maatregelen tonen het belang ervan aan.

Kortom, bij problemen zou een betere behandeling van de inbreuken een geschikte en snellere oplossing dan vandaag moeten bewerkstelligen van de belemmeringen die de Europese regels schenden.

Het VBO vraagt bovendien om te waken over de effectieve uitvoering van het beginsel van **wederzijdse erkenning**. Ondanks het bestaan van het CE-logo zetten bijkomende regels en nationale labels in bepaalde lidstaten een rem op de inter-Europese handel.

De implementering van de wetgeving in de interne markt verdient tevens meer aandacht van de Europese Commissie. De doelstellingen van systemen zoals REACH kunnen slechts bereikt worden als de douanediensdiensten optimaal functioneren en als er een nauwere samenwerking tussen de nationale controleorganen wordt ingevoerd. In beide scenario's kan de Europese Commissie een beslissende rol spelen op het gebied van coördinatie.

4.3 EX-POSTCONTROLES

Zoals de voorbeelden verschillende malen hebben aangetoond, is de omzetting van de Europese wetgeving vaak een cruciaal moment voor nieuwe handelsbarrières. De uniforme toepassing in alle lidstaten is essentieel om een level playing field te garanderen. Daarom is het ook belangrijk dat de Commissie vooruitgang boekt op het gebied van **ex-postcontrole** (d.i. na de omzetting en implementering op nationaal vlak). De huidige inbreukprocedures zijn lang, duur en hun afloop is onzeker. Daarom volgt het VBO de lopende studie van de EU met het oog op een verbeterd Single Market Scoreboard.

Zoals reeds onderstreept, geeft het gebruik van richtlijnen vaak te veel speelruimte bij de harmonisatie, waardoor een gebrekkige omzetting en een ontoereikende toepassing van de Europese wetgeving kan ontstaan.

Daarom is het VBO blij met het feit dat de Commissie, als reactie op die vaststelling, een beter gebruik voorziet van de **preventie- en detectiemechanismen** voor niet-naleving van de regels binnen de eengemaakte markt. Dat is onder meer mogelijk door betere informaticasystemen zoals de Single Digital Gateway, Solvit of het Internal Market Information System. De totstandkoming van een gestructureerde dialoog met de lidstaten, in combinatie met de creatie van een dynamische concordantietabel, zal een betere opvolging moeten verzekeren van het omzettingsproces van de richtlijnen naar nationaal recht door de Europese Commissie.

4.4 PREVENTIEVE ACTIE VAN DE COMMISSIE

In de mededeling van de Europese Commissie ligt het accent voornamelijk op preventief optreden. Een strafmaatregel na een procedure wegens inbreuk op de regels door een lidstaat kan dan wel noodzakelijk zijn, maar lost op korte termijn weinig op voor de onderneming die zich benadeeld voelt. We moeten **vermijden dat** in de beginfasen van de wetgevende of administratieve procedure **nieuwe hinderpalen ontstaan**.

De huidige successen van de interne markt zijn voornamelijk te danken aan het verdwijnen van hindernissen voor de handel in goederen. Maar de jongste jaren is Europa geëvolueerd naar een diensteneconomie, waarbij diensten goed zijn voor bijna drie kwart van het Europese bbp. Door die ontwikkelingen schuilt het grootste bloeipotentieel nu in **de liberalisering van de diensten en de digitale economie**.

Daarom roept het VBO de Europese overheden op om de Richtlijn betreffende de kennisgeving van diensten goed te keuren - maar onder voorwaarden. Zo wordt er binnen de Raad van ministers overwogen om de beslissingsbevoegdheid van de Europese Commissie op te heffen. Dat plan is

onaanvaardbaar: het VBO verzet zich tegen elke poging om de Dienstenrichtlijn (2006) af te zwakken.

Tijdens de vorige regeerperiode werd de evenredigheidstoets voor reglementeringen van beroepen aangenomen. Door de invoering van die maatregel, als aanvulling op de richtlijn (2013/55) betreffende de erkenning van beroepskwalificaties, wordt het mogelijk de rechtvaardiging van nationale vereisten voor een gedeeltelijke toegang tot een gereguleerd beroep objectief te beoordelen.

5 Impact COVID-19 op de werking van de interne markt

De COVID-19-crisis heeft de bijzonder **sterke onderlinge afhankelijkheid van de Europese ondernemingen en economieën** andermaal bevestigd. Ter herinnering: het leeuwendeel van de Belgische export gaat naar Europese landen, en in het bijzonder naar de buurlanden. Tijdens de lockdown in Europa hebben de ondernemingen dan ook sterk geleden onder de vele ongecoördineerde en soms duidelijk protectionistische nationale maatregelen: sluiting van grenzen en grenscontroles, exportbeperkingen, beperkingen van het vrij verkeer van werknemers - met name grens- en seizoensarbeiders - en van het vrij verrichten van diensten enz.

Het VBO klaagde die situatie meteen aan en heeft de Belgische en Europese autoriteiten gewaarschuwd over de concrete problemen die bedrijven ondervinden in hun import- en exportactiviteiten en in de mobiliteit van hun werknemers. In die context zijn de inspanningen van de Europese Commissie om het vrij verkeer van werknemers en goederen in de hele toeleveringsketen te garanderen, via snellere grenscontroles (concept van de 'green lanes'), bijzonder positief ontvangen door het VBO en zijn sectoren. Het VBO benadrukt dat die positieve ervaring opnieuw kan worden geactiveerd bij een nieuwe crisis om **opstoppingen en vertragingen aan de Europese binnengrenzen te voorkomen**. In diezelfde geest is de COVID-crisis een katalysator voor de **digitalisering** van vervoersdocumenten en moet dat in de toekomst ook zo blijven.

Verder pleitte het VBO tijdens de verschillende fases van de exit uit de lockdown voor een **maximaal overleg tussen de nationale overheden**, vooral binnen de Benelux en in de grensgebieden, alsook met de Europese instellingen. Al deze vaststellingen bevestigen dat het absoluut noodzakelijk is de werking van de interne markt en de Schengenruimte te blijven garanderen en te verbeteren, wat van essentieel belang is voor goederen- en personenverkeer binnen Europa en zijn interne markt. Dat moet deel uitmaken van de Europese en nationale **relanceplannen**, alsook van de reflecties over de versterking van de **weerbaarheid** van de EU en haar leden.

CC Europa & Internationaal

Het competentiecentrum (CC) Europa & Internationaal van het VBO verzorgt de redactionele inhoud van deze nota.

Het team

Olivier Joris
Executive Manager
oj@vbo-feb.be

Thomas Julien
Adjunct-adviseur
tj@vbo-feb.be

Mika Camps
Attaché
mic@vbo-feb.be

Het VBO speelt een actieve rol in diverse Europese en internationale beleidsdomeinen. Op zijn agenda staan onder andere:

- het permanent waken over de goede werking van de interne Europese markt;
 - de follow-up van de Europese handelspolitiek;
 - de promotie van vrijhandelsakkoorden bij ondernemingen;
 - de opvolging van de handelsspanningen en hun impact;
 - het beschermen van de investeringen van onze ondernemingen in het buitenland, en omgekeerd, van de buitenlandse investeringen in ons land;
 - en de organisatie van tal van activiteiten inzake economische diplomatie, waaronder de actieve deelname aan staatsbezoeken en economische missies.
-